

Theater

vr 21.04.23 + za 22.04.2023 – Cc Strombeek

About Elly

tg STAN / de Roovers / Toneelhuis / Theater Antigone

Een voorstelling over twijfel, vriendschap, eer en verantwoordelijkheid, met een groep van elf toneelspelers. Naar de gelijknamige film van de Iraanse cineast Asghar Farhadi (A Separation).

Na de voorstelling A Separation (2020) duikt tg STAN opnieuw in het oeuvre van de Iraanse filmmaker Asghar Farhadi, ditmaal met zijn volgens cinefielen beste film: About Elly. Het verhaal speelt zich af aan de Kaspische Zee, waar een groep vrienden met hun kinderen een weekend doorbrengt. Elly, de kleuterjuf van het kind van Sepideh, is mee als gast. Ahmad, pas gescheiden, is net een paar dagen terug uit Duitsland. Sepideh probeert hen te koppelen. Er heerst een uitgelaten sfeer. Er wordt gediscussieerd, gegeten, gezongen, gedanst.

Door een plotse verdwijning worden de onderlinge verhoudingen op scherp gesteld. We zien een groep mensen worstelen met hun moraal. Het onbekommerde maakt plaats voor drama. De solidariteit brokkelt af en ieders individuele belangen treden op de voorgrond. Durft een individu verraad te plegen tegenover een ander als die zo de groep in bescherming kan nemen? Welke waarheid is waar en voor wie? En is de waarheid wel zo relevant? Of kan een leugen redding brengen?

Duur: 1u45'

in kader van Periferik, een samenwerking tussen Kaaitheater en drie cultuurhuizen in de periferie van de grootstad: Westrand, Cc Strombeek en CC De Factorij

CREDITS:

Van en met Haider Al Timimi, Kes Bakker, Robby Cleiren, Jolente De Keersmaecker, Lukas De Wolf, Anna Franziska Jäger, Manizja Kouhestani, Armin Mola, Mokhallad Rasem, Scarlet Tummers en Stijn Van Opstal | **concept** Jolente De Keersmaecker en Scarlet Tummers | **decor** Joé Agemans, Damiaan De Schrijver en Stijn Van Opstal | **licht** Luc Schaltin | **kostuums** Fauve Ryckebusch | **productie** tg STAN | **coproductie** Toneelhuis, de Roovers, Theater Antigone, Het Laatste Bedrijf, Gallop Tax Shelter | met de steun van de Tax Shelter-maatregel van de Belgische Federale Overheid.

Jolente De Keersmaeker van STAN en Scarlet Tummers kwamen in 2020 met het idee voor deze voorstelling. De grote en diverse cast vormde een uitgelezen kans om een gesprek te voeren tussen mensen van verschillende generaties, met uiteenlopende praktijken en achtergronden. About Elly werd zo een project om kennis door te geven en van elkaar te leren. Armin Mola, Scarlet Tummers en Stijn Van Opstal vertellen over hoe dat proces verliep.

Jullie staan met elf spelers op podium. Hoe verliep het creatieproces met zo'n grote groep?

Scarlet Tummers: Tijdens de repetities werkten we volgens het STAN-principe, wat betekent dat iedereen over alles meebeslist. Absoluut niet evident met zo'n grote groep van uiteenlopende mensen die op bijna alle vlakken van elkaar verschillen - leeftijd, achtergrond, opleiding, cultuur - en die ook nog eens bijna allemaal hun eigen voorstellingen maken. We wisten ons te verbinden door het verhaal en door een vrijplaats te creëren waarin elke speler autonoom kon bewegen.

Armin Mola: Het is voor mij de eerste keer dat ik met STAN werk, maar een deel van de cast heeft al vaker stukken met hen gecreëerd. Je merkt dat er een hechte band is, wat het stuk ten goede komt, want ook de personages zijn nauw met elkaar verbonden. We hebben elkaar tijdens dit proces leren kennen als spelers, makers en acteurs en het vertrouwen dat daarbij ontstond was essentieel om About Elly te maken.

Stijn Van Opstal: Een voorstelling creëren met elf onafhankelijk denkende spelers die individuele keuzes maken, dat is gewoon uniek. Scarlet, Robby Cleiren, Haider Al Timimi, Lukas De Wolf en ikzelf zijn terugkerende gastspelers bij STAN en dat zorgt ergens wel voor een gedeelde esthetiek. Maar waar STAN vaak voor een heel minimalistische setting kiest, hebben we nu net voor het tegengestelde geopteerd. Voor het decor werken we samen met Joé Agemans van FC Bergman, bekend om hun grootse en dramatische scenografie. Hoewel we dus gekozen hebben voor de traditie van de STAN-methode, hebben we ook ingezet op vernieuwing.

About Elly werd gebaseerd op de gelijknamige film van Asghar Farhadi. Vanwaar de keuze voor deze regisseur?

Scarlet Tummers: Farhadi heeft een groot talent om de verscheidenheid in menselijke emoties te laten zien. Hij oordeelt niet over hen, maakt geen onderscheid tussen goed en kwaad, maar toont de menselijkheid achter bepaalde keuzes. Als kijker weet hij je empathisch vermogen enorm aan te spreken. In veel opzichten doet zijn werk me denken aan Tsjechov: een rijk palet aan figuren die allemaal heel precies zijn uitgewerkt. Soms denk je: dit kunnen we toch schrappen? Het gaat alleen maar over autosleutels en weg-gaan, maar elke zin staat er om een reden. Het ritme van de taal is bijna jazz en daarin voel je Farhadi's theaterachtergrond.

Kan je deze voorstelling zien als een theatrale vertaling van de originele film?

Scarlet Tummers: Het is zeker geen klakkeloze vertaling van de film naar de scène - gezien het medium zou dat ook niet mogelijk zijn. We hebben wel geprobeerd om de essentie van het verhaal naar het podium te brengen. Daarvoor moeten we andere technieken gebruiken dan de montagetechnieken die je hebt bij het maken van een film. Wij kunnen geen close-ups maken van een

personage, dus hebben we gezocht naar andere vormen om de focus te leggen op wat voor ons belangrijk is in het verhaal.

Armin Mola: Aangezien ik geboren ben in Iran en er nog steeds veel familie heb, vond ik het fijn om bepaalde vertalingen te kunnen bijsturen. Je krijgt de culturele context niet altijd mee wanneer je een film bekijkt met ondertiteling. Om maar een voorbeeld te geven: als je in het Farsi iemand wil bedanken kan je 'mersi' zeggen, maar net zo goed 'daste shomâ dard nakone', wat vrij vertaald 'laat jouw handen niet pijn doen' wil zeggen. In die zin alleen al zitten zoveel poëtische lagen die je gewoon niet naar het Nederlands vertaald krijgt.

Wat zijn voor jullie de belangrijkste thema's in About Elly?

Armin Mola: Er zit zoveel diepgang en emotie in het verhaal, waardoor we allemaal een artistieke noodzaak voelden om deze voorstelling te maken. Ik ben er trots op dat in een groep met uiteenlopende afkomsten iedereen even sterk gelooft in dit verhaal. We belichten universele thema's, al schijnt de Perzische cultuur daar natuurlijk vaak door. Zo wordt er veel gedanst in het verhaal. Muziek, dans en zang zitten diep ingebakken in de Iraanse cultuur, terwijl dat hier in België minder spontaan gebeurt. Naast die vreugde wordt ook de invloed van het regime duidelijk. De problematiek om de waarheid te vertellen leeft veel harder in Iran, want je wordt geboren in een systeem waarin de waarheid je soms zuur kan opbreken.

Scarlet Tummers: Daarbij roept Farhadi ook de vraag op: kies je voor de groep of voor jezelf wanneer een crisissituatie zich aandient? Wat is waarheid? Is het belangrijk om hoe dan ook vast te houden aan die waarheid, of kan een leugen op een dieper niveau soms meer goed doen?

Armin Mola: De vraag naar wat waarheid betekent, is voor mij ook een heel belangrijk thema. In Iran kom je met de waarheid vaak niet ver. Van kinds af aan worden je codes bijgebracht voor wat je precies aan wie kan vertellen. Dat is een grote tegenstelling met hoe waarheid in België wordt gepercipieerd en schijnbaar hoog in het vaandel wordt gedragen. Schijnbaar, want wanneer een land zich in crisis bevindt, veranderen die waarden. Ik denk maar aan de lockdownfeestjes tijdens de covidpandemie, waarbij mensen meteen anders met waarheid en regels omgingen. Hoeveel leugens er waren, hoeveel omwegen we wel niet vonden, het toont aan hoe crisissituaties ons gedrag beïnvloeden.

Hoe kaderen jullie About Elly binnen de huidige politieke situatie in Iran?

Scarlet Tummers: Deze voorstelling wilden we al twee jaar maken en komt niet voort uit een politieke missie. Uiteraard staan we volledig achter de Iraanse revolutie, maar wij willen vooral de rijke filmcultuur uit het land vieren. Farhadi geeft zelf aan dat hij geen politieke films wil maken, maar weet toch subtiele en gelaagde kritiek te uiten. Elly en Sepideh staan als personages symbool voor verandering, voor breken met bepaalde tradities uit het verleden. Want hoewel het verhaal in se niet politiek is, kan je niet anders dan erkennen dat de handelingen van de personages doordrongen zijn van het regime waaronder ze leven. Ik denk niet dat je als kijker jezelf uit kan zetten. Je kijkt altijd door de bril van jouw achtergrond, cultuur en/of religie. Maar ik hoop dat we daar met de voorstelling wel soms een vraagteken bij kunnen zetten. Heb ik niet te snel geoordeeld? En waar komt mijn oordeel vandaan?

Interview door Fay Haelterman

Met dank aan Martine Cuyt en Annabelle Dhondt